

III.0.1.1-1 KENGETALLEN MILIEU

ENQUÊTERESULTATEN: VOER VOOR VERGELIJKING

Het vergelijken van de eigen milieuprestatie met die van andere bedrijven (benchmarking), wordt in Nederland nog niet in praktijk gebracht. Niet in de laatste plaats omdat hier nog nooit systematisch gegevens zijn verzameld die zo'n vergelijking mogelijk maken. Daarom deed Coopers & Lybrand in samenwerking met Milieustrategie een onderzoek naar 'Kengetallen Milieu'.

In de zomer van 1994 werden de enquêteformulieren voor dit onderzoek verspreid. Dat leverde uiteindelijk 272 bruikbare reacties op. Op basis daarvan zijn kengetallen opgesteld over de milieuprestaties van Nederlandse bedrijven (met name productiebedrijven uit de industrie). Door deze kengetallen te vergelijken met de eigen milieuprestatie kunnen bedrijven zelf benchmarking uitvoeren.

Waar relevant zijn de kengetallen steeds uitgesplitst naar grootteklasse (het onderzoek onderscheidt zes verschillende grootteklassen, uiteenlopend van minder dan 50 werknemers tot meer dan 1000 werknemers). Bovendien zijn de kengetallen ook zoveel mogelijk uitgesplitst naar bedrijfstak'. Dat maakt het dus mogelijk de eigen milieuprestatie te vergelijken met die van branchegenoten of met bedrijven van dezelfde omvang.

De geënquêteerde 272 bedrijven beschikken te zamen over 102 614 werknemers, terwijl het totaal van de werknemers in de industrie 972 000 bedraagt. De steekproef is dus representatief voor deze groep. Zij is echter niet aselekt. De bedrijven hebben de enquêteformulieren immers vrijwillig ingevuld, waardoor vermoedelijk vooral de milieubewustere bedrijven gereageerd hebben. 'Maar dat is geen bezwaar', aldus ing. Folkert van der Molen, een van de onderzoekers werkzaam als consultant Adviesgroep Milieu van Coopers & Lybrand. 'Bij benchmarking gaat het er immers juist om jezelf te spiegelen aan the best in class. Benchmarking is meer dan alleen vergelijken. Want vervolgens moet die vergelijking mogelijkheden voor verbetering van de eigen prestatie opleveren. Benchmarking is een continu proces van vergelijken, verbeteringen bedenken en implementeren van verbeteringen.'

Tabel 1 illustreert de mogelijkheden die het onderzoek biedt. In deze tabel worden de kengetallen van een zuivelbedrijf dat aan de enquête heeft deelgenomen vergeleken met een deel van de verzamelde kengetallen voor de SBI-groep (SBI = Standaard BedrijfsIndeling) waartoe dit zuivelbedrijf behoort. 'Het is duidelijk dat het bedrijf in kwestie meer dan gemiddeld aandacht aan het milieu besteedt.

Tabel 1. Praktijkvoorbeeld Benchmarking: Zuivelbedrijf afgezet tegen branchegenoten

Omschrijving	Kengetallen Groep			Bedrijfs- kengetal	Score Groep
	Beneden- waarde	Gemiddelde waarde	Boven- waarde		
Percentage van de opleidingsdagen bested aan milieu-opleidingen	0	0	0	5	+
Aantal mensdagen besteed aan milieu per miljoen gulden omzet	0,2	0,3	0,4	1,4	+
Bedrag besteed aan externe adviesbureaus voor milieuzaken in percentage van de omzet	0,018	0,025	0,034	0,029	0
Uitgegeven bedrag aan derden t.b.v. afvalverwijdering	143	204	286	286	-
- In gulden per werknemer					
- In percentage van de omzet	0,007	0,010	0,012	0,057	-
Fase invoering intern milieuzorgsysteem	3,7		3,9	6	+
Waterverbruik	795	3 641	5 445	784	+
- In m ³ per werknemer					
- In m ³ per miljoen gulden omzet	1 133	1 890	2 333	1 569	0
Aardgasverbruik					
- In m ³ per werknemer	8 367	16 178	22 634	6 857	+
- In m ³ per miljoen gulden omzet	8 430	11 949	15 279	13 714	0
Elektriciteitsverbruik					
- In kWh per werknemer	39 147	63 147	86 535	30 571	+
- In kWh per miljoen gulden omzet	32 015	40 896	49 549	61 143	-
Energieverbruik					
- In MJoule per werknemer	315 800	645 400	989 600	315 771	+
- In MJoule per miljoen gulden omzet	383 300	505 700	663 900	631 543	0
Hoeveelheid gevaarlijk (chemisch) afval					
- In tonnen per 100 werknemers	1	3	4	3	0
- In tonnen per miljoen gulden omzet	0	0	0	0,057	0
Hoeveelheid overig, niet-gevaarlijk (bedrijfs)afval					
- In tonnen per 100 werknemers	69	144	280	69	+
- In tonnen per miljoen gulden omzet	0,3	0,7	1,1	1,37	-
Bestemming overig niet-gevaarlijk (bedrijfs)afval					-
- Hergebruik	15		0		
- Verbranden	15		40		
- Storten	71		60		
Aantal afvalstroomnummers	5	7	10	6	0

Het loopt bijvoorbeeld voorop met invoering van bedrijfsinterne milieuzorg en bestede mensdagen aan milieu en milieu-opleidingen. Ook het water- en energieverbruik per werknemer liggen lager dan gemiddeld, zij het dat het elektriciteitsverbruik per omzet weer wat hoger ligt. Maar het meest opvallend is toch dat het bedrijf een zeer hoog bedrag aan derden kwijt is voor de afvalverwijdering. Bovendien is de hoeveelheid gevaarlijk afval ook groter, terwijl de hoeveelheid bedrijfsafval op het gemiddelde ligt. Waarschijnlijk zijn dan ook besparingen op de afvalverwijderingskosten mogelijk. In tegenstelling tot de concurrentie wordt ook niet aan hergebruik van afval gedaan', aldus Van der Molen.

Het zwaartepunt van het onderzoek ligt bij dergelijke kwantitatieve gegevens. Maar daarnaast heeft het onderzoek ook kwalitatieve gegevens opgeleverd. Opmerkelijk was bijvoorbeeld dat 72 procent van de deelnemende bedrijven van plan is over 1994 een extern milieujaarverslag te publiceren, tegen 34 procent in 1993. Al blijkt wel dat de voorgenomen publikatie van een milieujaarverslag meestal wordt ingegeven door de wens de in- en externe communicatie te verbeteren. Terwijl het milieujaarverslag toch bedoeld is om inzicht te geven in milieubeleid en -belasting van het bedrijf.

Het rapport 'Kengetallen Milieu' kost f 195 en is te bestellen bij Samsom H.D. Tjeenk Willink BV, Antwoordnummer 10153, 2400 VB Alphen aan den Rijn (ISBN 90 6092 792 3).

Noten

1. Het onderzoek onderscheidt achttien verschillende 'afdelingen', zoals dat in de Standaard Bedrijfsindeling van het CBS heet. Waar de respons dat toeliet zijn deze afdelingen bovendien weer verder onderverdeeld in 'groepen'.

Deze bijdrage eerder gepubliceerd in *Milieustrategie*, nr. 12, 1994.